

Den svenska
skolan för
nyanlända

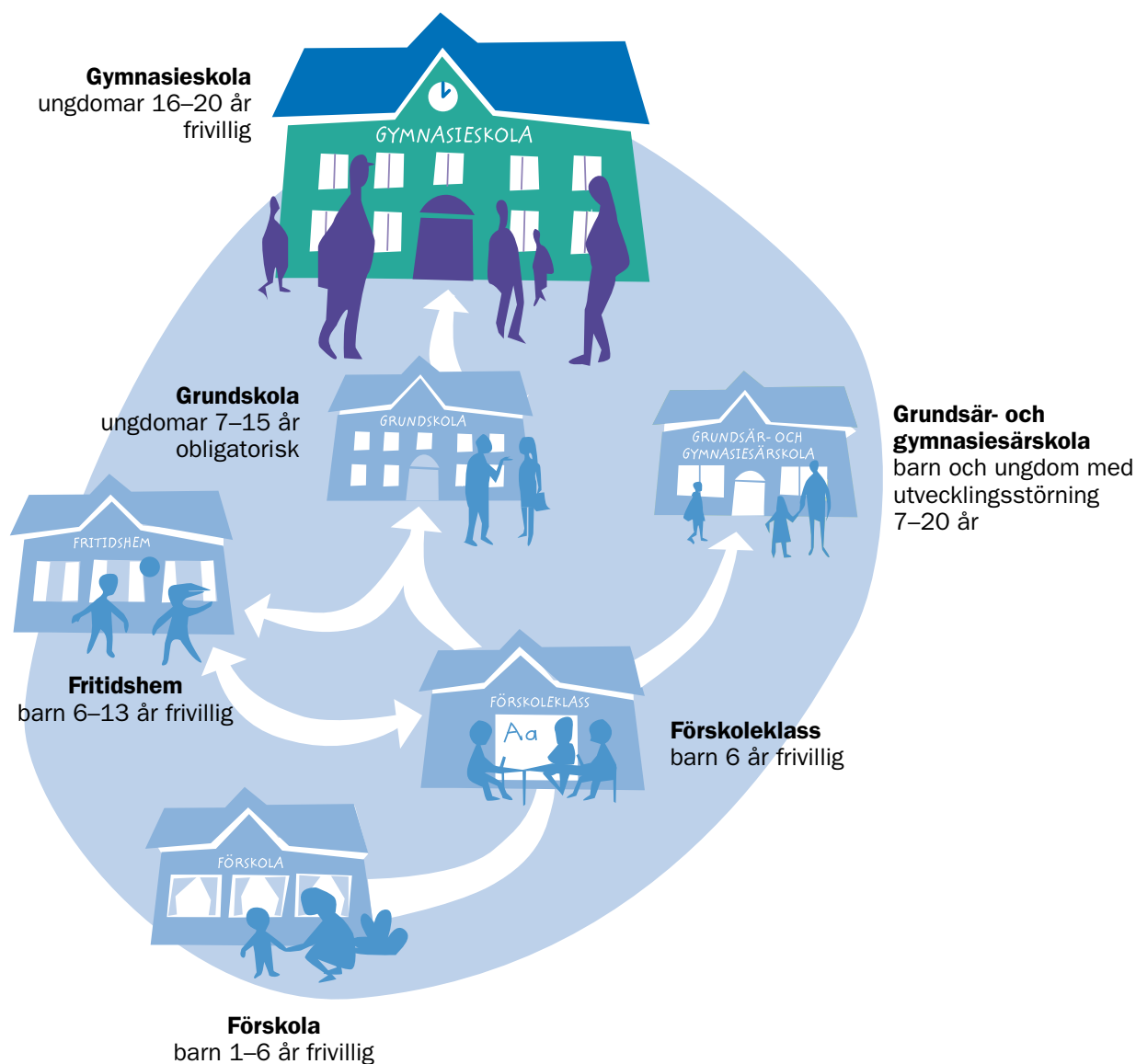
För unga 16–20 år

Gymnasieskolan

Skolverket

Det här är den svenska skolan

Från det att ditt barn fyller 1 år kan det gå i förskola. Leken är viktig i förskolan. När barnet fyller 6 år kan det börja i förskoleklass. Både förskola och förskoleklass är frivilliga.

Alla barn går i grundskolan från ungefär 7 års ålder och den är obligatorisk. Skolplikten gäller årskurs 1–9, det vill säga i nio år.

Därefter går de flesta ungdomar tre år i gymnasieskolan. Nyanlända som fått permanent uppehållstillstånd har rätt att påbörja sin gymnasieutbildning före utgången av vårterminen det år det fyller 20; asylsökande innan de fyller 18 år. Men vissa krav på godkända betyg gäller. Gymnasieskolan kan förbereda för universitet och högskola, eller för att börja jobba direkt.

Gymnasieskolan

Förbereder för jobb eller studier

Den svenska gymnasieskolan är frivillig. Ändå går nästan alla elever vidare till gymnasieskolan efter grundskolan. På så sätt förbereder sig ungdomar för högre studier eller för att börja jobba direkt efter gymnasieexamen.

Gymnasieskolan är treårig för de flesta. Många börjar här direkt efter grundskolan vid 16 års ålder. Utbildningen måste påbörjas senast det år man fyller 20 år. Den som är äldre kan studera på gymnasial vuxenutbildning.

Ungdomar med en utvecklingsstörning som gör att de inte klarar den vanliga gymnasieskolan kan istället gå i gymnasiesärskola. Läs mer om gymnasiesärskolan i separat broschyr.

Gymnasieskolan är avgiftsfri. Det betyder att eleven inte betalar något för utbildning, böcker och skolmaterial. Skolorna har däremot rätt att ta betalt för skolmaten. Alla elever som går i gymnasieskolan har rätt till studiebidrag.

18 gymnasieprogram att välja mellan

Gymnasieskolan har arton nationella program att välja bland. Tolv är yrkesprogram, vilket betyder att du som elev får en färdig yrkesutbildning för att kunna arbeta direkt efter examen. De övriga sex förbereder dig för att studera vidare på universitet och högskola.

Du som gått ett högskoleförberedande program är automatiskt behörig att söka vidare till högskolan. Vissa högskoloutbildningar kräver dock att man har betyg i vissa ämnen. Det kallas särskild behörighet. Du som valt ett yrkesprogram måste välja att läsa de kurser i svenska och engelska som ger en grundläggande behörighet att läsa på högskola.

De 18 programmen i gymnasieskolan

Yrkesprogram

- Barn- och fritidsprogrammet
- Bygg- och anläggningsprogrammet
- El- och energiprogrammet
- Fordons- och transportprogrammet
- Handels- och administrationsprogrammet
- Hantverksprogrammet
- Hotell- och turismprogrammet
- Industritekniska programmet
- Naturbruksprogrammet
- Restaurang- och livsmedelsprogrammet
- VVS- och fastighetsprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Högskoleförberedande program

- Ekonomiprogrammet
- Estetiska programmet
- Humanistiska programmet
- Naturvetenskapsprogrammet
- Samhällsvetenskapsprogrammet
- Teknikprogrammet

Det finns även andra utbildningar, till exempel idrottsutbildningar. Dessutom fem introduktionsprogram för elever som inte är behöriga till ett nationellt program.

Detta krävs för att få börja

För att få börja i gymnasieskolan krävs det godkända betyg i ett antal ämnen från grundskolan.

Alla gymnasieprogram kräver godkänt i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik.

För ett yrkesprogram krävs det godkända betyg i minst ytterligare fem ämnen och för ett högskoleförberedande program ytterligare nio godkända ämnen.

Så här är studierna upplagda

Undervisningen i gymnasieskolan består av olika delar

- Vissa ämnen är gemensamma för alla gymnasieprogram. Dessa är engelska, historia, idrott och hälsa, matematik, naturkunskap, religionskunskap, samhällskunskap och svenska eller svenska som andraspråk.
- Eleverna läser också ett antal ämnen som berör just det program de valt. Dessutom väljer eleven inriktning inom ramen för det valda programmet.

- Slutligen gör eleven individuella val. Man kan till exempel välja ämnen som gör det möjligt att läsa vidare på högskolan efter gymnasiet.

Du som går ett yrkesprogram är på skolan största delen av utbildningen men ändå upp till halva tiden kan genomföras på en arbetsplats. Om du i stället väljer att vara största delen på en arbetsplats kallas det för gymnasial lärlingsutbildning.

Betyg och examen

Det finns sex betygsnivåer: A, B, C, D, E och F. A är det högsta betyget och E är det lägsta betyget för att bli godkänd. F är inte godkänt. Du får betyg efter varje avslutad kurs.

Skolan har kunskapskrav som visar vad du som elev minst ska kunna. De är lika för alla skolor i Sverige. Betygen sätts alltså inte i jämförelse med de andra eleverna i klassen, utan utifrån hur väl eleven klarat kraven för kursen.

Läraren ska tala om vad som krävs för de olika betygen inför varje ny kurs. Som elev kan du tala med läraren om hur du ligger till medan kursen pågår. När du väl fått ditt betyg går det inte att överklaga.

Utbildningen avslutas med ett gymnasiearbete. Som elev sammanfattar du då det du lärt dig genom att genomföra ett större självständigt arbete. Gymnasiearbetet måste vara godkänt för att du ska klara din examen.

Viktiga regler i gymnasieskolan

Som elev har du rätt till stöd från skolan för att klara din utbildning. I gengäld förväntar sig skolan att du gör ditt bästa.

Det är frivilligt att börja gymnasieskolan. Men du som går där ska delta i verksamheten. Det är alltså inte frivillig närvaro. Den som blir sjuk ska anmäla detta till skolan. En elev som uteblir mycket från

undervisningen riskerar att förlora både sin gymnasieplats och sitt studiebidrag.

Skolan har ordningsregler för att undervisningen ska fungera väl. Alla elever har rätt till trygghet och studiero. Läraren har bland annat rätt att be elever som upprepat stör lektionen att lämna klassrummet. I allvarliga fall kan eleven få en skriftlig varning.

Att välja skola

När man vill ha hjälp att välja gymnasieprogram och skola kan man prata med en studievägledare. Sådana finns på alla skolor, både i grundskolan och i gymnasieskolan. Han eller hon kan hjälpa dig att planera både utbildning och yrke.

Som elev har du möjlighet att välja vilken skola du vill gå i, i eller utanför din kommun. Men det kan vara konkurrens om platserna, betygen kan vara avgörande. Kommunen har egna skolor, men det finns också fristående sådana. En fristående skola kan drivas som ett företag, stiftelse eller förening. Alla skolor är avgiftsfria och har samma kunskaps-

krav. Du har också rätt till studiebidrag, oavsett vilken gymnasieskola du väljer. Den som vill gå i en skola i annan kommun eller i en fristående skola ansöker om detta till hemkommunen.

Man söker till gymnasieskolan under höstterminen i nionde klass. En preliminär intagning görs under våren, men den slutliga antagningen sker först under sommaren. Det är vårterminens slutbetyg som avgör om och var man kommer in. Därför är det bra att från början söka till flera skolor och program.

Eleven tar ansvar och påverkar

Alla elever i gymnasieskolan ska kunna påverka, vara delaktiga och ta ansvar i skolan. Skolan ska bygga på demokratiska värderingar precis som samhället i övrigt. Det är också viktigt att skolan fungerar demokratiskt i sitt eget arbete.

Minst en gång per termin får eleven träffa läraren för att prata om studierna. Det kallas utvecklingsamtal. Det är värdefullt att föräldrar också är med.

Som elev har du då möjlighet att diskutera hur det går i skolan och hur du trivs. Det ger dig möjlighet att påverka och ta ansvar för ditt skolarbete. Varje elev har en individuell studieplan.

Om du ännu inte fyllt 18 år har dina föräldrar rätt att vara med vid utvecklingssamtalet. Elever som fyllt 18 år bestämmer själva om de vill att föräldern ska delta eller inte.

Modersmålsundervisning och särskilt stöd

Om du har annat modersmål än svenska och ni talar det språket hemma har du som elev rätt till modersmålsundervisning. Förutsättningen är att du kan tala detta språk och att det går att ordna en grupp med minst fem elever och en lämplig lärare.

Du har också rätt till studiehjälper på ditt modersmål om du behöver det.

En elev som inte har tillräckligt många godkända betyg för att söka till gymnasieskolan kan gå ett introduktionsprogram. Det finns till exempel

program som ger språkintröddning för den som nyligen kommit till Sverige och behöver förbättra sin svenska.

En elev som går ett gymnasieprogram och som riskerar att inte bli godkänd har rätt till särskilt stöd. Eleven, lärare och rektor och kanske även föräldern träffas då för att komma överens om ett åtgärdsprogram. I åtgärdsprogrammet ska det stå hur skolan stöttar eleven och vad eleven själv behöver göra.

Den svenska skolan för nyanlända

Att komma till ett nytt land och att möta den svenska skolan är en stor händelse; svår, annorlunda och spännande. Den svenska skolan kan för många fungera på ett helt annat sätt än i hemlandet. För att göra övergången lättare har vi utformat en serie broschyrer som beskriver det mest övergripande och grundläggande som en nyanländ förälder och elev behöver veta.

I serien ingår följande broschyrer:

- Förskolan och förskoleklass
- Grundskolan och fritidshem
- Gymnasieskolan
- Grundsär- och gymnasiesärskolan

Samtliga finns att hämta som pdf på skolverket.se/nyanlanda i arabiska, persiska, polska, somaliska och thailändska språkversioner. De finns också i tryckt form, förutom den om grundsär- och gymnasiesärskolan som bara går att få som pdf.

Informationen är tänkt som en hjälp för dig som möter de nyanlända eleverna och deras föräldrar. Beställ broschyrerna gratis och dela ut dem vid era möten.